

RĀMĒŠANA EVIJAS VĒBERES ATSPUGUĻOJUMĀ LATVIJAS INTERNETA MEDIJOS

Ilva Skulte

Anotācija

Mūzikas žurnālistikai ir būtiska loma muzikālās gaumes un priekšstatu veidošanā, tādēļ svarīgi pētīt, kā mūziķu personības un darbību atspoguļo masu mediji. Viena no teorijām, kas tiek arī praktiski lietota mediju vēstījumu analizē, piedāvā priekšstatu veidošanu analizēt kā rāmēšanu: ar to jāsaprot konkrētu tekstveides un attēlu elementu izmantojums, lai atsauktos uz mentāliem modeļiem, ko cilvēki lieto jaunas informācijas uztverei un izpratnei, un radītu jaunus modeļus un shēmas. Jaunam mūziķim, uzsākot radošo darbību, ir sevišķi būtiski, kāds rāmējums tiks veidots, respektīvi, kādu modeli mediji lietos viņa daiļrades priekšstatīšanai. It īpaši svarīgi tas ir populārā mūzikā, kas interesē plašu auditoriju; medijiem, kas mūsdienā kultūras žurnālistikā orientējas uz skandāliem kā vieglas peļņas nesējiem, šajā jomā ir iespēja nopelnīt. Rakstā pētīts jaunās mūziķes Evijas Vēberes radošās darbības atspoguļojums interneta medijos laikposmā, kad viņa piedalījās koncertdzīvē un publicēja savus ierakstus. 2019. gadā māksliniece saņēma Latvijas Mūzikas ierakstu gada balvu, taču arī izraisīja daudzu klausītāju sašutumu ar savu Imanta Kalniņa dziesmas *Svētku diena* koncertatskaņojumu.

Izmantojot gan diskursa, gan kontentanalīzi, var secināt, ka visbiežāk Evijas Vēberes daiļrade atspoguļota ziņās, un tās pārsvarā ietver neitrālu informāciju. Pilnīgāku priekšstatu par mūziku veido intervijas. Toties maz ir dziļāka vērtējuma – kritikas, recenziju, un tās rada pretrunīgu iespaidu. Viedokļu sadursmes pēc 2018. gada koncerta *Mīlestība. 18+* veicinājušas to, ka Vēbere daļā mediju tiek raksturota, veidojot skandāla rāmi.

Atslēgvārdi: kultūras žurnālistika, interneta mediji, rāmējums, saturs, diskurss, redakcijas darbs

Abstract

Music journalism plays an important role in the development of musical taste and the creation of notions about music. For this reason, the way musicians, their work and their activities are represented in mass media need to be studied. One mass media theory that is often applied in the analysis of media messages proposes the concept of framing in order to explain how these notions are constructed. Framing means the application of concrete text-making elements and forms as well as images to refer to or develop mental models that people

use to receive texts and understand them. For young musicians only just developing their careers, it is extremely important what kind of frame is built around them; that is, what kind of frame will be used for the further treatment of the music they produce. This is especially important in the field of popular music, which captures the interest of a wide audience and gives the media (which in the contemporary media landscape are always looking for scandals) an opportunity to make an easy profit.

This article analyses the representation in the media of the young Latvian musician Evija Vēbere. The period of time studied includes a number of concerts, performances and albums (Vēbere also won an Annual Latvian Music Recording Award in 2019) as well as a concert performance in which Vēbere's interpretation of *Svētku diena* (Holiday), a popular song by Latvian composer Imants Kalniņš, disappointed many listeners.

By using content analysis and discourse analysis, it was concluded that Vēbere's work is most often represented in the news relatively neutrally. However, a scandalous frame is frequently created merely by headlines alone. Interviews with the musician provide deeper insight, but there is little in-depth analysis or critical evaluation (such as reviews) of her work, and these give a contradictory impression. After an exchange of opinions regarding the *Love. 18+* concert on 19 November 2018, a number of media openly chose a frame of a scandalous person when writing about Vēbere.

Keywords: cultural journalism, internet media, framing, content, discourse, editorial work

Ievads

Mūzikas žurnālistikai kā daļai no mākslas un kultūras žurnālistikas ir svarīga loma sabiedrības priekšstatu veidošanā. Tās uzmanības lokā ir jaundarbi, komponistu un atskaņotājmākslinieku veikums, līdz ar to mūzikas žurnālistikā ietilpst ne tikai ziņas un reportāžas par aktuāliem notikumiem, bet arī tie rakstošo un raidošo mediju žanri, kuros tiek veikta jaunumu analīze, nozīmes interpretācija un izvērtēšana. Plašākā kontekstā raugoties, tieši šī joma veido gaumes, estētisko vērtību un normu, vērtēšanas standartu ietvaru, tādējādi tiek pildīta audzināšanas funkcija, kas attīsta noteiktu kultūras kodu apguvi, kā arī stimulē un nostiprina izmaiņas tajos. Respektīvi, mūzikas atspoguļojums medijos ir atgriezeniski svarīgs arī mūzikas industrijai (t. i., mūzikas dzīves organizācijai un finansiālajam atbalstam), pat ja mūzikas jaunradi tas ietekmē tikai sekundāri. Pēdējais ir īpaši būtiski, domājot par populārās mūzikas atspoguļojumu, jo tā pārsvarā ir attīstījusies tirgus apstākļos, bez valsts sniegta atbalsta. Tomēr Latvijā kopumā,

līdzīgi kā kaimiņvalstīs (Jārvekūlg 2020), šī mūzikas industrijas daļa izpelnījies samērā maz profesionāla, analizē balstīta, nopietna un padziļināta kritikas vērtējuma. Šāda situācija, iespējams, radusies pa daļai tādēļ, ka populārās mūzikas pārstāvji ļoti bieži savu karjeru veido ārpus institucionālā ietvara – viņiem nav vai gandrīz nav muzikālas izglītības un ne vienmēr (sevišķi darbības sākumā) ir izveidojusies sadarbība ar producentu, grupu vai koncertapvienību.

Evijas Vēberes gadījums ir atšķirīgs. Viņa mācījies Ventspils Mūzikas vidusskolā un pēc tam studējusi Nīderlandē, Prinča Klausa Konservatorijas Džeza nodaļā. Latvijā šī māksliniece uzstājusies vispirms ar savu studiju gados dibināto grupu, bet vēlāk Rīgā uzsākusi solistes karjeru. 2018. gada 16. oktobrī ir laists klajā viņas pirmais solo albums *Sirdsbūt*, par ko Vēbere tika nominēta Austras balvai, savukārt 2019. gadā *Sirdsbūt* saņēma Mūzikas ierakstu gada balvu *Zelta Mikrofons* nominācijā *Latvijas Mūzikas ierakstu gada labākais alternatīvās vai indie mūzikas albums*. Šajos ierakstos un dziesmu video Vēbere veido īpatnēju vizuāli akustisko tēlu un izkopj savdabīgu estētiku, nebaudoties radikāli atkāpties no kultūrā pieņemtā koda, pat izaicinot to, tādēļ dažkārt viņa paliek kolēģu un auditorijas nesaprasta. Sevišķi plaši šāda neizpratne izskanēja masu medijos, to komentāros un sociālajos tīklos, pēc 2018. gada 19. novembra koncerta *Milestība. 18+*. Tajā Vēbere uzstājās ar Imanta Kalniņa dziesmu *Svētku diena*, kuru savulaik dziedājusi Olga Rajecka. Daudzi kolēģi, žurnālisti un sociālo tīklu komentētāji kritizēja šo interpretāciju, tādēļ akcents no mākslinieciskās kvalitātes novirzījās uz skandāla atspoguļojumu un žurnālistisko izpēti. Mediju diskursā dominēja emocionāli izteikumi un argumenti, kas balstīti koncerta izdevumu skaitliskajos aprēķinos. Gan šo notikumu iespaidā, gan sakarā ar Andra Gaujas filmas *Nekas mūs neapturēs* tituldziesmu *Izoletta* (Sniedzes Prauliņas mūzika, Edgara Šubrovskā vārdi) māksliniece 2018. gada nogalē mediju uzmanības lokā bija ļoti bieži, un šī popularitāte saglabājās arī 2019. gada sākumā Mūzikas ierakstu gada balvas kontekstā. Tomēr atspoguļojums kopumā bija tendēts ne tik daudz uz objektīvu muzikālā snieguma vai meklējumu atspoguļojumu, cik uz metaforu un epitetu lietojumu, lai komentētu auditorijas uzmanību, interesi un emocijas, veidojot atgriezenisko saiti. Mediju atspoguļojums nereti ir pretrunīgs (skat. 1. attēlu 147. lpp.), bet tas liek domāt arī par mūziku vispār, konkrētāk, par šī jēdziena robežām. No vienas puses, tās ir relatīvi precīzas, kultūrā aptuveni aprobētas; no otras puses, populārajā kultūrā robežas nosaka tieši klausītāju uzmanība un attieksme, institucionālais atbalsts vai kritiķi. Interesanti, ka mūzikas žurnālistu un kritiķu pamatā atzinīgais vērtējums Evijas Vēberes ieskaņojumiem un daiļradei, kas rezultējies balvas iegūšanā, būtībā "ierakstīja" viņas darbu noteiktā stilistikā un tradīcijā (alternatīvā un indī mūzika); turpretim "tautas balss" sašutums tika pausts par uzstāšanos plašām masām domātā (t. i.,

populārās mūzikas) koncertā, interpretējot konkrētu dziesmu. Tomēr ne pretruna starp šīm vērtējuma galējībām, ne to atšķirīgais objekts medijos tā arī netika loģiski iztirzāts, atstājot argumentus par un pret Evijas Vēberes daiļradi neizteiktus, bet implicīti ietvertus; māksliniece medijos tika atainota kā nesamierināmu, gaumē balstītu subjektīvu pretrunu izraisītāja (kas, iespējams, sekmē arī mūziķes karjeru).

Šī raksta centrā ir Evijas Vēberes un viņas daiļrades atspoguļojums latviski rakstošajos interneta medijos divu gadu laikā, periodā no 2018. gada 1. maija līdz 2020. gada 1. maijam. Tā mērķis ir analizēt internetā pieejamās mediju ziņas un citu žanru publikācijas ar diskursa un kontentanalīzes palīdzību, lai noteiktu rāmējumus, kādus mediji veidojuši mākslinieces daiļradei. Ar rāmējumu šajā gadījumā saprasts mērķtiecīgi izraudzītu žurnālista darba instrumentu, teksta un attēla veidošanas elementu lietojums nolūkā radīt priekšstatu par atspoguļoto un skaidrot tā nozīmi saskaņā ar noteiktu mentālu modeli vai atsaucoties uz to. Kognitīvais mediju iedarbības efekts (resp., priekšstati un nozīmes mediju atspoguļojuma rezultātā tiek pakārtoti reālās dzīves notikumiem, objektiem un darbības subjektiem) veidojas divos kontekstos, kuriem ir ietekme uz žurnālistu vai redaktoru radīto rāmējumu. Šeit jāmin, pirmkārt, kultūras konteksts (Evijas Vēberes sakarā te vērojama sadure starp priekšstatiem par skaisto un standartiem latviešu populārajā mūzikā ar žanra un stila ietvaru attiecīgā virziena mūzikā pasaulē) un, otrkārt, mediju darba jeb redakcijas organizacionālais konteksts (kurā izraudzītos rāmējuma modeļus nosaka kā redakcijas dinamika, tā indivīdu, tostarp žurnālistu un kritiķu, preferences, mediju biznesa intereses, ideoloģiskā vai kultūras orientācija un darba rutīna). Lai atklātu šo kontekstuālo dažādību, ir izvirzīti trīs pētījuma jautājumi:

1. Kādi ir Latvijas interneta medijos aplūkotajā laikposmā visbiežāk sastopamie rāmējumi Evijas Vēberes darbības atspoguļojumā?
2. Kādi publikācijas izveides elementi lietoti, lai tos radītu?
3. Kādas Latvijas kultūras un mediju vides, kā arī redakciju darbības īpatnības tos noteikušas?

Rāmis, rāmējums un rāmējuma analīze komunikācijas zinātnē

Rāmja (*frame*), rāmējuma (*framing*), kā arī rāmja veidošanas (*frame building*) un noteikšanas (*frame setting*) analīze komunikācijas zinātnē ir viena no bieži lietotām teorētiskajām paradigmām. Tā palīdz skaidrot, kā tieši sabiedrībā rodas priekšstati par to vai citu notikumu, sekojot dažu tēmas aspektu izcēlumam (Vreese 2005: 53). Konceptija balstās idejā par "rāmi" – mentālu modeli jeb shēmu, kas strukturē realitātes atveidojumu un ko mediji ar dažādiem aprobētiem teksta vai attēla

veidošanas paņēmieniem integrē savos vēstījumos, lai faktus padarītu saprotamus auditorijai. Respektīvi, rāmji rodas sociālkulturālā un individuālā pieredzē kā shēmas, ko cilvēki lieto, lai ieliktu jēgu uztvertajā un šādi strukturētu gan interakcijas, gan, atgriezeniski, arī paši savu individuālo un sociālkulturālo pieredzi. Mediji daudzējādā ziņā piedalās šo modeļu (shēmu) veidošanā gan kā svarīgs vēstījumu avots, gan formulējot priekšstatus par realitāti. Tādēļ rāmju atklāšana mediju tekstos un attēlos palīdz saprast kognitīvo strukturējumu sabiedrības priekšstatiem par realitāti kopumā, par atsevišķām tās jomām, notikumiem un procesiem. Īpaši bieži masu komunikācijas pētījumos šī pieeja tiek lietota, lai izprastu kādu notikumu vai procesu, kas konkrētā laikposmā radījis satraukumu sabiedrībā – piemēri varētu būt migrācija, priekšvēlēšanu debates, epidēmijas u. tml. Taču rāmēšanas analīze palīdz arī saprast, kā mediju diskursā veidojas priekšstati par kādas personas darbību vai statusu.

Jāatzīst, ka rāmēšanas pieeja plašsaziņas pētījumos bijusi relevanta jau kopš 20. gs. 70.–80. gadiem; tomēr, kā rāda vēsturiski salīdzinoša analīze (Vliegthart, van Zoonen 2011: 103), pēdējos gadu desmitos tā lietota ievērojami biežāk. Vienlaikus ir pieaugusi daudzveidība rāmēšanas teorijas centrālo jēdzienu un elementu definīcijās, kā arī pašā rāmējuma un rāmja veidošanas analīzē. Pētnieki konstatē šeit lielas nekonsekvences, kur vēl būtu nepieciešams rast konsensusu (D'Angelo et.al. 2019), taču pati pieeja tiek atzīta par vērtīgu – jo īpaši politisko un sociālo jautājumu atspoguļojumā, bet arī kultūras un mūzikas žurnālistikā (Berkers and Eeckelaer 2014; McClain 2016, 2018; Baker and Williams 2019; McClain and Lascity 2020). Rāmēšanas izpratnes konsolidācijas grūtības daļēji saistītas ar to, ka savā dziļākajā būtībā šī teorija (un tajā balstītā analīze) ietver starpdisciplināru skatījumu. Idejas aizsākumi meklējami psiholoģijas un kibernetikas meklējumos jau 20. gs. pirmajā pusē. Piemēram, Pols D'Andželo min vairākas dažādu zinātņu teorijas un konceptuālos modeļus, kas kopš 20. gs. 30. gadiem tā vai citādi mijiedarbojušies vai tieši ietekmējuši rāmēšanas idejas izstrādi; tie pārstāv psiholoģijas, valodniecības, komunikācijas zinātnes un socioloģijas jomu (D'Angelo 2017: 635). Tomēr visbiežāk rāmēšanas teorijas pirmsākumus komunikācijas zinātnē mēdz saistīt ar Ērvinga Gofmena koncepciju, kas savukārt izriet no etnogrāfiskās analīzes rezultātiem un, attīstot Gregorija Beitsona (*Gregory Bateson*) idejas, apraksta cilvēku izturēšanos dažādās sociālās situācijās. Saskaņā ar Gofmena uzskatu, šādās situācijās mēs balstāmies noteiktās un stabilās kategorijās, ko tā vai citādi izmanto visi attiecīgās sabiedrības locekļi (Goffman 1974). Pēc viņa rakstītā, rāmējums veidojas, ņemot vērā tēmu, kontekstu, autora skatpunktu un references rāmi; proti, tā pamatā ir uz iepriekšējās pieredzes un kultūras bāzes veidots scenārijs vai mentālais modelis. Citiem vārdiem, Gofmenam rāmji ir mentālas orientācijas, kas strukturē to, kā mēs uztveram un interpretējam pasauli. Tie ir savveida

mehānismi problēmu risināšanai, balstoties sociālkulturāli radītās, tomēr katra indivīda atmiņā noglabātās mentālās shēmās, kas palīdz saprast aktuālo sabiedrisko situāciju jēgu (Johnston 1995: 220). Taču Gofmena idejas būtu grūti tieši attiecināt uz masu komunikācijas jomu un lietot praktiskai izpētei. Tādēļ kā rāmējuma tradīcijas aizsākums žurnālistikas un mediju pētījumos izceļami divi citi darbi, kas palīdzēja adaptēt teorētiskās idejas un koncepcijas, savdabīgi operacionalizējot tās praktiskiem pētījumiem – Geijas Tačmenas monogrāfija *Making News* (“Veidojot ziņas”, Tuchman 1978) un Toda Gitlina *Whole World is Watching* (“Visa pasaule skatās”, Gitlin 1980). To autori pievēršas redakcijas darba aspektiem, izmantojot Gofmena primāro struktūru (*primary frameworks*) ideju cilvēku interakciju izpratnē: tiek skaidrots, kā mediju formāti, mediju ideoloģija un redakcijas darba rutīna ietekmē tēmu un to aspektu atlasī, kā arī stāstu veidošanu (D’Angelo 2017; Borah 2011).

Komunikācijas teorija un praktiskā analīze kopš 20. gs. 80. gadiem ir pierādījusi: komunikācijas pamatnostādnes ierobežo vienu no galvenajiem principiem žurnālistikas ētikas kodā – objektivitāti, jo komunikācija kā tāda notiek tikai tad, kad komunikators izveidojis vēstījumu. To darot, viņš veic daudzas izvēles gan aprakstāmo notikumu, gan to reprezentācijas formu atlasē – naratīvs, retorika, attēli, grafiski akcenti u. tml. zīmes bieži ir žurnālistu un redaktoru izšķiršanās rezultāts, ko nosaka dažādi motīvi. Savukārt auditorija veido priekšstatus saskaņā ar references shēmām un kognitīvajiem modeļiem, kas jau iepriekš radušies kultūrā un ikdienas pieredzē, glabājas cilvēku atmiņā un tiek aktualizēti, pateicoties norādēm uz šādiem modeļiem mediju publikācijās. Dītrams Šeifele piedāvā kongruentas struktūras koncepciju, kurā žurnālists arī tiek atainots kā cilvēks – respektīvi, profesionāls žurnālists ir “auditorijas” daļa, viņa attieksme, uzvedība, atbildības izjūta individuālā līmenī piedalās rāmja radīšanā, šīs īpašības arī ietekmē viņa profesionālo izvēli, veidojot mediju rāmi. Citi ietekmes faktori ir organizacionāls spiediens, ideoloģija, elites viedokļi utt. (Scheufele 1999: 115).

Taču individuālā, redakcijas un sociālkulturālā konteksta analīze tikai daļēji palīdz saprast izveidoto rāmējumu. Svarīgs uzdevums ir arī publikāciju teksta (un attēla) detalizēta analīze. Nākamais, varbūt visklasiskākais rāmēšanas un tās analīzes traktējums masu komunikācijas un žurnālistikas teorijā pieder Robertam Entmenam (Entman 1993), kas rāmēšanu aplūkojis savā ļoti ietekmīgajā rakstā *Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm* (“Rāmēšana: salauztās paradigmas skaidrojums”) un definē to šādi:

“[...] rāmēt nozīmē atlasīt dažus aspektus no uztvertās realitātes un padarīt tos redzamākus teksta komunikācijā tiktāl, lai tie izceltu noteiktu problēmas definīciju, kauzālo interpretāciju, morālo novērtējumu un/vai rekomendācijas risinājumam” (Entman 1993: 52).

Tātad, saskaņā ar Entmena uzskatu, tādi elementi kā problēmas definīcija, situācijas noteikšana, morāli spriedumi un iespējami risinājumi tiek ietverti katrā publikācijā, palīdzot auditorijai saprast situāciju un prognozēt tās attīstību, bet arī liekot par aprakstīto domāt noteiktā veidā. Pols D'Andželo pievērš uzmanību tam, ka rāmēšana ir kompleksa un daudzdimensionāla, iekļaujot gan rāmja definēšanu, gan tā konstruēšanu un rāmēšanas atstāto ietekmi (D'Angelo 2002: 880). Līdz ar to rāmju pētnieks, detalizēti pievēršoties teksta diskursam un kontekstam, kurā tas radies, spēj piekļūt "mentālās dzīves "melnajai kastei", sociālās pieredzes struktūrām, kas mājā tajā, un tādējādi – arī pašiem rāmjiem" (Johnston 1995: 221–222).

Lai noteiktu izveidotos rāmjus, jāanalizē teksta saturs, identificējot tajā daļas un elementus, kas ļauj cilvēkam kontekstualizēt tēmu un sasaistīt to ar atmiņā esošajām shēmām. Ir divu veidu konteksta koncepcijas – pirmā jeb plašākā ietver sociālos, kultūras, komerciālos un politiskos apstākļus, kuros rodas diskurss, savukārt otrā jeb šaurākā orientējas uz teksta veidoto asociāciju modeļiem, kas šos apstākļus kodē (vairākos mediju tekstos) (D'Angelo 2017: 638). Līdz ar to mediju veidotā rāmja definīcija būtu šāda: (pētnieka meklētais) rāmis ir "nozīmes struktūra – centrālā ideja, organizācijas princips, galvenais naratīvs, makroatribūts vai tēma – kas mediētājā tekstā var būt implicīts vai latents, bet jebkurā gadījumā piešķir skaidru, selektīvu nozīmi vārdiem un vizuālajam materiālam, ko komunikators izmanto, lai kontekstualizētu tēmu" (D'Angelo 2017: 638). Rāmēšanas analīzē attīstījušās arī divas pieejas darbam ar mediju tekstiem: viena tendēta drīzāk uz kvantitatīvu, automātisku darbu ar lieliem tekstu masīviem, kamēr otra dod priekšroku kvalitatīvai izpētei – lēnam un dziļam teksta lasījumam jeb mikrolīmeņa diskursa analīzei (David et.al. 2011).

Kultūras un mūzikas žurnālistikas specifika

Lietojot rāmēšanas teoriju un rāmējumu analīzi mūzikas un vispār kultūras žurnālistikas pētījumos, būtu jāņem vērā vairāki aspekti:

- redakcijas darba organizācijas specifika kultūras žurnālistikā;
- specifiskā žanru sistēma un diskursa robežas;
- sociālkulturālais konteksts, kas saistīts ar abiem iepriekš minētajiem aspektiem, bet ietver arī saturiskas ekspektācijas; to pamatā ir šīs žurnālistikas jomas mērķi un funkcijas (kultūras kvalitātes stimulēšana, tās dažādības veicināšana, gaumes izkopšana u. tml.). It īpaši nozīmīgi tas ir populārās mūzikas kontekstā, jo ziņas un vērtējumi par to orientēti uz plašāku auditoriju.

Kultūras žurnālistika ir īpaša vispirms jau ar to, ka pati pieder kultūras jomai – respektīvi, nozarei, kuru tā atspoguļo. Kultūras žurnālistikas produkti arī pārstāv kultūru, tie veido kultūras procesu dinamiku un iekšējos (mainīgos) likumus un normas (Lüddemann 2015: 55–56). Radniecīgās saites, kas šajā žurnālistikas nozarē saista atspoguļotājus ar atspoguļotajiem (t. i., piemēram, mūzikas žurnālistu kopienu ar mūziķu un mūzikas izdevēju kopienu, abām kopienām nereti lielā mērā pārklājoties), tiek atzītas par normu: tiek ņemtas vērā specifiskās zināšanas un prasmes, kas parādās, žurnālistiem un publicistiem spriežot par kādu notikumu, personu, artefaktu atspoguļojumu un tādējādi leģitimizējot tos kā kultūru (Janssen, Kuipers, Verboord 2008; Golin, Cardoso 2009; Jaakkola 2015c; Skulte 2015). Tādēļ nereti tiek pieļautas atkāpes no vispārējiem žurnālistikas principiem: kultūras žurnālisti var atļauties audzinošu diskursu, autoritatīvu viedokli, prognozēt un samērā gausi reaģēt uz notiekošo (Golin, Cardoso 2009: 77–83; Jaakkola 2015c: 99). Ļoti bieži kultūras žurnālisti profesionāli identificējas ne tik daudz ar žurnālistiku (Harries, Wahl-Jorgensen 2007: 624), cik ar mākslu jomu, ko viņi atspoguļo (Golin, Cardoso 2009: 82). Kultūras žurnālisti draudzējas ar māksliniekiem un iesaistās viņu rīkotos pasākumos, ir daļa no kultūras elites un daudzreiz nevairās no ieskatiem skandālos un mākslinieku privātajā dzīvē – tas viss ļoti kritiski vērtējams no žurnālistikas vispārējo principu viedokļa. Šīs jomas žurnālistu misija ir augsto kultūras standartu sargāšana, informēšana, vērtēšana, pārdomas par mākslu, tādējādi viņi ar rāmējumu palīdzību ļauj patērētājiem orientēties sarežģītajā kultūras (produktu) sistēmā (Porombka 2007: 274). Taču tieši patēriņieciskuma ievirze kultūrā, kā arī mediju vides komercializācija un mediju tieksme uz efektīvāku organizāciju apdraud kritikas un refleksijas uzturēšanu kultūras medijos un mediju kultūras nodaļās (Hellman, Jaakkola 2012). Redaktoriem ir iespēja izvēlēties – vai nu apmierināt auditoriju, kas kultūras žurnālistikai tradicionāli ir samērā neliela, bet sagaida elitāru produktu, vai arī paplašināt to, pievēršoties arvien populārākam un komerciāli izdevīgam kultūras un mākslas produktu klāstam un ieviešot izklaidējošāku stilu – atmetot specifisko leksiku un “smagos” žanrus (refleksiju, analīzi, kritiku), kas prasa iedziļināšanos. Žurnālistikas kopējā klāstā kultūras žurnālistikas daudzums mūsdienās samazinās, redakcijas to nereti uzskata par mazāk svarīgu, sekundāru darbu. Rezultātā cieš arī kvalitāte – sakarā ar komercializāciju, globalizāciju, ātruma un pastāvīgas informācijas plūsmu, kā arī sociālo mediju un blogu attīstību pētnieki jau sen runā, piemēram, par kritikas krīzi (Berger 1998; Elkins 2003), preses reližu ietekmi uz citu žanru publikācijām un pašu lietotāju (amatieru) veidotu kultūras žurnālistiku (Forde 2001).

Visas iepriekšminētās aktuālās tendences un problēmas pilnībā attiecas arī uz mūzikas žurnālistiku (Hearsum 2013). Līdzīgi citām

kultūras žurnālistikas jomām, arī šajā laukā ierastie darba organizācijas principi izrādījās neefektīvi, saskaroties ar 2008. gada finanšu krīzes radītajiem triecieniem. Daudzi preses izdevumi tika slēgti vai turpināja darboties internetā, mūzikas atspoguļojumam paredzētie apjomi samazinājās, par mūzikas žurnālistu konkurentiem kļuva sociālo mediju lietotāji, kas nereti vismaz pa daļai bija arī paši mūziķi, tādēļ pirmā šī gadu tūkstoša desmitgade lika runāt par mūzikas žurnālistikas un kritikas krīzi (Hearsum 2013: 107). Turklāt pētnieku darbu sarežģī vēl kāds apstāklis: redakcijas hierarhijā mūzikas žurnālisti lielākoties tiek vērtēti kā mazāk svarīgi ne vien salīdzinājumā ar politikas, finanšu vai ekonomikas ziņu veidotājiem, bet arī ieņem konceptuāli neskaidru pozīciju starp mākslas un kultūras, kā arī izklaides un slavenību sadaļām (Jacke et.al. 2014: 2). Īpaši tas attiecas uz populārās mūzikas žurnālistiku – šī sfēra ļoti bieži tiek saprasta kā daļa no izklaides/slavenību tematiskās jomas un netiek augstu vērtēta arī pašu mūzikas žurnālistu vidū (Nunes 2004: 132). Tādēļ populārās mūzikas žurnālisti drīzāk identificējas ar populārās mūzikas industrijas vidi, kurā tiek cienīti kā “vārtsargi” – informācijas atlasītāji un “rāmja” veidotāji.

Mūzikas rāmešana žurnālistikā nozīmē vispirms jau to, ka žurnālists strādā ar vārdu, bez informācijas par to, kur, kas un kā ir patlaban vai bijis kādreiz pieejams; turklāt atspoguļojums medijos prasa arī pašas mūzikas raksturojumu, vērtējuma argumentus. Atsaucoties uz ievērojamo britu mūzikas kritiķi Bārniju Hoskinsu (*Barney Hoskyns*), Pola Hirsama apraksta darbības modeli ar četriem elementiem – jāizprot mūzikas formas, jāizskaidro skaņdarba stils, jāatklāj emocijas un jānodod konteksts (Hearsum 2013: 112). Tas savukārt prasa zināšanas, ko liela daļa populārās mūzikas žurnālistu apguvuši pašmācības ceļā, rakstot par savu aizraušanos. Atbilstoši mūsdienu tendencei, daļu no rāmējumiem veido fani un sociālie mediji, tādēļ vienota diskursa un skaidras ideoloģiskas (Hearsum 2013) vai estētiskas sistēmas vietā rodas tas, ko Kriss Atons sauc par poliglotismu (Atton 2009). Respektīvi, lai noskaidrotu, kādi vēstījumos ietvertie rāmji “uzrunā” auditoriju, veidojot sabiedrībā izpratni par noteiktu parādību vai artefaktu, jāņem vērā ne vien dažādas ideoloģiskās pieejas, bet arī dažādi diskursi un valodas stili. It īpaši tas attiecas uz populāro mūziku. Turklāt zīmīgi, ka dzīves notikumu, personību un artefaktu atspoguļojumu veido ne tikai profesionālu vai mūzikas jomā specializējušos žurnālistu ieteiktie rāmējumi. It sevišķi populārās mūzikas žanriem tiek pievērsta pastiprināta citu jomu žurnālistu uzmanība – mūzikas mārketinga panākumu atslēga un veiksmē ir sekmīga mākslinieku tēla veidošana un produkta virzīšana, kas nav iespējama bez mediācijas (resp., masu mediju iesaistes). Tādēļ populārajā mūzikā rāmjus veido un nostiprina gan žurnālisti, kas strādā izklaides jomā, gan privātās dzīves atspoguļotāji, gan dzīves stila žurnālisti, gan citi. Interneta vidē ļoti bieži kāda potenciālu skandālu saturoša ziņa tiek publicēta vairākas reizes, nenorādot autoru un īpaši nemainot preses relīzes tekstu.

Evijas Vēberes atspoguļojuma analīze

Lai raksturotu mediju sniegto rāmējumu Evijas Vēberes daiļradei, tika analizētas internetā pieejamās plašsaziņas līdzekļu (izņemot sociālos medijus) publikācijas laika posmā no 2018. gada 1. maija līdz 2020. gada 1. maijam. Tās atlasītas ar *google* meklēšanas programmas palīdzību, meklējot pēc atslēgvārdiem *Evija Vēbere* un, atsevišķi, *Evija Vēbere, recenzija*, jo pirmajā meklēšanā rezultātu sarakstā bija iekļuvusi tikai viena recenzija. Šāds izlases veidošanas modelis izmantots, lai noskaidrotu rāmējumus, kas sasnieguši ne tikai elitāru mūzikas mīļotāju un pārzinātāju auditoriju, bet principā visus latviski lasošos; tātad secinājumi tiks sniegti par rāmējumiem sabiedrībā kopumā, ne tikai mūzikas interesentu vai mūzikas žurnālistikas auditorijā.

Atmetot publikācijas, kurās mūziķe tikai pieminēta (kā viena no daudziem kāda koncerta vai ieraksta dalībniekiem), analīzei tika atlasītas 52 publikācijas. Šis skaitlis ir samērā mazs. Tādēļ turpmāk aplūkoti kvantitatīvie rezultāti un tajos balstītie secinājumi noder, lai papildinātu skatījumu uz Evijas Vēberes personības un daiļrades, kā arī Latvijas populārās mūzikas atspoguļojuma tendencēm un īpatnībām, bet pamatīgākam un precīzākam kvantitatīvam pētījumam būtu jālieto plašāka izlase. Taču iegūtie rezultāti ir svarīgi, jo pētījuma uzdevums daļēji saistīts ar jauna mūziķa darbības atainojumu periodā, kuru var uzskatīt par tā plašākas atpazīstamības sākumposmu. Tādējādi tas tieši un koncentrēti atklāj situāciju, kurā mūzikas žurnālistikas jeb, plašāk, mūzikas dzīvi un personības atspoguļojošās žurnālistikas nozīme ir īpaši liela. Kvantitatīvajā daļā, analizējot visas 52 publikācijas, sniegts arī pārskats par to datumiem, žanriem un autorību. Lai gan dati ir skaitliski nelieli un disproporcionāli, tomēr viss minētais ļauj izdarīt kritiskus secinājumus par atspoguļojuma kvalitāti, raugoties no žurnālistikas teorijas viedokļa.

Tika izmantotas divas komunikācijas pētījumu jomā aprobētas metodes:

- diskursa analīze – lietoto rāmējumu analīzei, interpretācijai un raksturojumam;
- kontentanalīze – nolūkā atklāt rāmējumu proporcionālo sadalījumu un žurnālistikas paņēmienus, ar kuriem rāmējums veidots.

Vispirms jāatzīmē, ka vairums publikāciju radušās, reaģējot uz konkrētiem notikumiem – koncertiem, CD albumu izdošanu, video publicēšanu interneta vietnēs, balvām. Šādi raksti pārsvarā top, pateicoties producentu, izdevēju un koncertorganizāciju preses relīzēm, un nereti atkārtojas vai daļēji atkārtojas dažādos medijos. To raksturīga pazīme ir autorības trūkums (ziņas tiek apzīmētas kā LETA ziņas vai attiecīgo mediju kultūras nodaļu sagatavotas ziņas, vai arī autors netiek norādīts vispār). Kopumā no 52 analīzes vienībām tikai

13 gadījumos norādīti autori – mūzikas žurnālisti vai mūzikas jomā specializējušies žurnālisti.

Tādējādi nenozīmīgs ir to publikāciju skaits, kurās mūzikas žurnālisti meklējuši savu ceļu, paši veidojot mūzikas atspoguļojuma rāmējumu, bet vēl retāk Evijas Vēberes daiļrade izpelnījusies kritisku izvērtējumu vai analīzi. Divu gadu laikā tapuši vienīgi četri raksti, kas pārstāv recenzijas žanru: divi aplūko albumu *Sirdsbūt* (Zaviļeiskis 2018, portāls *Delfi.lv*; Vanzovičs 2019, portāls *nra.lv*), viens pievēršas Evijai Vēberei kā vienai no četriem koncerta dalībniekiem (Eņģelis 2018, portāls *Delfi.lv*), savukārt viena īsrecenzija iekļauta gada pārskatā par svarīgākajiem notikumiem kultūrā (Satori.lv 2018).

2018. gads Evijas Vēberes darbībā bijis īpašs ne tikai ar solo albuma iznākšanu, kas apliecina dziedātājas orientāciju pārsvarā uz Latvijas tirgu, bet arī ar plašo (negatīvo) publicitāti, ko izraisīja uzstāšanās 2018. gada 19. novembra Latvijas simtgadei veltītajā koncertā *Mīlestība. 18+*. Tādējādi aplūkotajā laika posmā lielākā daļa publikāciju bija veltīta mākslinieces sniegunam šajā koncertā vai arī atsaucās uz to kā uz būtisku rāmējuma elementu avotu. Tomēr, neskatoties uz viedokļu dažādību un daudzu Latvijā pazīstamu personu izteikumiem, mediji kopumā neizveidoja rāmi, kurā tiktu sniegts analizē balstīts, pamatots Vēberes uzstāšanās vērtējums. Emocionālas dabas argumentus labprāt izmantojuši un savos rāmējumos izvērsuši dzeltenās preses pārstāvji un tikpat nekvalitatīvi, uz auditorijas uzmanības piesaisti un iesaisti orientēti interneta mediji.

Līdz ar to, kā atzīmē mūzikas žurnālists Sandris Vanzovičs, “par jauno dziedātāju Eviju Vēberi (un šī koncerta tāmi...) uzzināja pat tie, kuriem latvju mūzikas pēdējā pietura droši vien bija ansambļa “Ornaments” un dziesmas “Puiši, puiši” laikos” (Vanzovičs 2019, portāls *nra.lv*). Ņemot vērā šos apstākļus un balstoties atlasīto virsrakstu pilotpētījuma diskursa analizē, tika izveidoti pieci iespējamie rāmji. Tie ļaus detalizētāk atklāt, kādu lomu publikāciju rāmējumā gūst sekojoši elementi:

- virsraksts;
- raksta ievadteikum(s) jeb līds¹;
- pamattekst (naratīvs, valodas stils un izteiksmes līdzekļi, argumenti, pamatojuma fakti);
- fotogrāfija;
- video.

Savukārt izceltie pieci rāmējumi un ar tiem saistītie atspoguļotie konteksti ir šādi:

1) *notikums* – neitrālas ziņas par notikumiem, kuros Evija Vēbere darbojas kā mūzikas jomas pārstāve; rāmējums *Evija Vēbere kā jauna mūziķe ar atšķirīgu stilu*;

¹ Žurnālistikas literatūrā nav latviskots termina, kas apzīmētu praksē bieži sastopamo anglicismu *līds* (angļu val. *lead*; skat., piem., Dimants, Russ-Mols 2009: 62). Ar šo jēdzienu jāsaprot raksta ievadteikums vai teikumu kopa, kas īsi izklāsta būtiskāko informāciju un nereti izceļ to arī ar grafiskiem līdzekļiem.

2) *skandāls* – daudzi mediji 2018. gada 19. novembra notikumus atspoguļoja ne vien emocionāli, bet arī kā skandālu, uz ko atsaucās vēlākās ziņās, tādējādi joprojām paturot šo mākslinieci skandāla rāmī. Tas ir saprotams no mediju organizācijas un biznesa viedokļa, jo skandāls ģenerē uzmanību, tomēr tas arī pieder pie mūsdienu mediju veidotā slavenību diskursa; rāmējums *Evija Vēbere kā skandaloza slavenība*;

3) *personība* – raksti, intervijas un dažas recenzijas izceļ mākslinieces rakstura īpašības, personības iezīmes un biogrāfiskas detaļas (ieskaitot mācības ārzemēs), kas savā ziņā ietekmē (“ierāmē”) arī mūzikas raksturojumu; rāmējums *Evija Vēbere kā smalka un jūtīga jauna sieviete*;

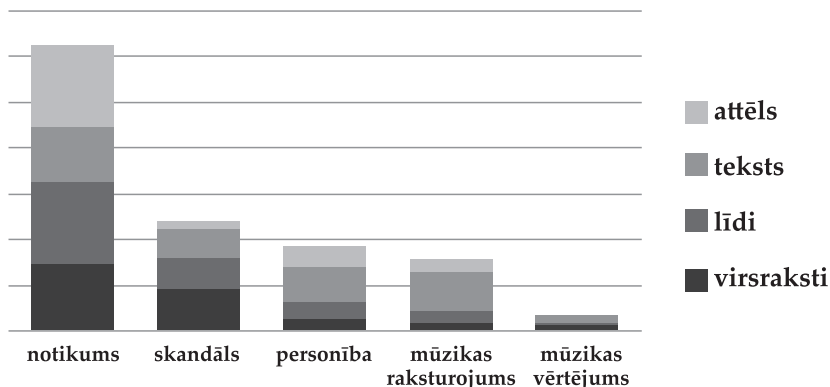
4) *mūzikas raksturojums* – daži raksti, intervijas un recenzijas, atbilstoši mūzikas žurnālistikas uzdevumiem, ietver aprakstus par mūzikas stilu, īpatnību, kā arī tās raisītajām emocijām un izjūtām; rāmējums *Evija Vēbere kā īpašas, pārsteidzošas, noslēpumainas skaņu vides radītāja*;

5) *mūzikas vērtējums* – atsevišķas, lai gan pavisam nedaudzas publikācijas sniedz arī vērtējumu, kas ir izteikti pretrunīgs; rāmējums *Evija Vēbere kā izcils, bet pretrunīgs fenomens Latvijas mūzikā*.

Veicot analīzi kvantitatīvi, izrādījās, ka visvairāk ir salīdzinoši neitrālā notikuma rāmējuma piemēru: respektīvi, Evija Vēbere tiek parādīta kā jauna mūziķe, kas uzrunā Latvijas auditoriju ar koncertiem, audio un video ierakstiem. It īpaši spilgti to redzam lidos (35) un attēlos (36), kas lielākoties ataino mākslinieci uz skatuves – dziedot vai saņemot balvu (skat. 1. grafiku). Šāds rāmējums bija dominējošais visos pētītajos publikāciju elementos – virsrakstos, lidos, pašā tekstā un attēlā. Gandrīz pusē publikāciju – 23 gadījumos – minēto rāmi atbalsta arī video (pārsvarā izmantoti koncertieraksti vai oficiālie video).

Tomēr zīmīgi, ka vidēji biežāk nekā personības vai mūzikas raksturojuma rāmējumi publikācijās parādījās skandāla rāmējums. Attēli mazāk orientējās uz skandālu – drīzāk tie izmantoti, lai atklātu personiskās īpašības vai papildinātu mūzikas radīto tēlu. Toties vairāk nekā trešdaļa visu virsrakstu (19) un ceturtdaļa visu līdu (13) un tekstu (13) ietver skandāla elementus.

1. grafiks. Rāmējumu proporcionālais sadalījums

Analizētajā materiālā personība (37 rakstos) raksturota nedaudz biežāk nekā mūzika (32 publikācijās), un abi šie rāmējumi izstrādāti galvenokārt rakstu pamatdaļā (atšķirībā no virsraksta un līda, kur daudz lielāks ir notikuma un skandāla rāmējuma īpatsvars). Savukārt Evijas Vēberes mūzikas vērtējums piedāvāts vien nelielā publikāciju klāstā (tikai trīs publikāciju tekstos un virsrakstos, kā arī vienā līdā), pat visas recenzijas nesniedz vērtējumu vai arī dara to neskaidri, tāpēc auditorijai ir grūti nolasīt kritiķa pārliecību un attieksmi. Pozitīvi vai negatīvi vērtējumi bieži tiek pausti, veidojot pretrunu un balstoties anonīmos (un/vai kolektīvos) avotos kā, piemēram, “klausītāji”, “komentētāji”, “kritiķi”, vai arī izvēloties gramatiskas konstrukcijas, kas neprasa tekstā ietvert izteiktā viedokļa autoru, piemēram, ieviešot tādas apzīmētāja grupas kā “nežēlastībā kritusi” vai “starptautiski novērtēti” (skat. 1. attēlu).

jauns.lv › raksts › sievietēm - Перевести эту страницу

Nežēlastībā kritusi Evija Vēbere uzmirdz ar jaunu dziesmu ...

... jau starptautiski novērtētā dziedātāja Evija Vēbere iedziedājusi dziesmu "Izoletta" - šis darbs ir skaņu ...

1. attēls. Ekrānuzņēmums liecina par pretrunīgumu, ar kādu medijos atspoguļots Evijas Vēberes darbs. Vienā un tajā pašā publikācijā dziedātāja tiek dēvēta gan par “nežēlastībā kritušu”, gan par “jau starptautiski novērtētu”.

Kontrasts, pretstats, pat pretruna precīzi raksturo Evijas Vēberes diskursu interneta medijos vispār – tas tapis, reaģējot uz publikāciju autoru izjusto vai auditorijas emociju izraisīšanai konstruēto pārsteiguma momentu. Noliegums šajā situācijā mijas ar sajūsmu. Aprakstot auditorijas un kritiķu attieksmi, piemēram, Sandris Vanzovičs lieto frazeoloģismu: “No viena grāvja otrā” (Vanzovičs 2019, portāls *nra.lv*). Kontrasts un pretnostatījums ir pamats kā mūzikas, tā personības apraksta rāmējumiem, un, protams, bez tā nav iespējams skandāla rāmējums. Interesanti tomēr, ka šāds atšķirības, pretnostatījuma modelis ienāk arī salīdzinoši neitrālās ziņās, kur

Evija Vēbere tiek īsi raksturota kā mūziķe ar izteikti atšķirīgu stilu, neviennozīmīgu vērtējumu vai pat principiāli jaunu skatījumu uz mūziku. Atšķirības piedēvēšana dažreiz saistīta ar atsauci uz talantu, pat ģenialitāti, bet tikpat labi var nozīmēt arī nesaprotamo, svešo, normām un pieņemtajam neatbilstošo, kas tiek noraidīts.

Tādēļ Evijas Vēberes diskursu kopumā var aprakstīt kā pretstatu pāru konstruēšanu, un to ietvaros arī veidojas iepriekšminētie rāmji.

Dāvis Eņģelis savas recenzijas daļu par kādu no Evijas Vēberes koncertiem sāk ar vienu no šādiem pretstatiem:

“Gaidot koncerta sākumu, izlasīju par psihoanalīzes jēdzieniem “*anima*”/“*animus*”, kas, īsi rezumējot, nozīmē sievišķo vīrišķajā un vīrišķo sievišķajā. Man likās, ka Evijas Vēberes solo uzstāšanās kaut kādā mērā iemieso šo principu.” (Eņģelis 2018; portāls *Delfi.lv*)

Arī citu recenzentu skatījumā reizēm akcentēts pretstats starp sievišķo un vīrišķo. No vienas puses, dziedātāja raksturota kā smalka, maiga, ēteriska, it kā netverama būtne, kas savu trauslumu izpauž ne tikai ar balss īpatnēju skanējumu, bet pat ar vizuālā tēla elementiem (LED gaismiņām papildinātām skropstām); no otras puses, mūziku viņa rada ar smagiem (*hardware*), inženieriski būvētiem elektroniskās mūzikas instrumentiem:

“Klucīšu vietā viņai ir elektroniskas kastītes jeb tā sauktie *hardware* mūzikas instrumenti, ko dēvē dažādos sarežģītos vārdos un kas pamatā ir modulāri un digitāli mini sintezatori.” (Zaviļeiskis 2018, portāls *Delfi.lv*)

Nedaudz transformējot un attīstot šo kontrastu, daudzi publicisti nonāk vēl pie cita pretnostatījuma – netveramais kļūst par nereālo. Respektīvi, žurnālisti, kas sīkāk pievērsušies koncertu un mūzikas ierakstu analīzei, bieži atsaucas uz pasakām un apburto dabu, pati mūziķe tiek salīdzināta ar rūķi, bet viņas balss – ar rūķa balsi vai tml., pretstatot to realitātei. Mūzikas žurnālists Uldis Rudaks savas intervijas ievadā ar pārsteigumu atzīst, ka arī realitātē mūziķei ir līdzīga balss kā uz skatuves (Rudaks 2018, portāls *Diena.lv*), taču šis vērojums tikai apliecina viņas spēju veiksmīgi radīt ilūziju mūzikā: tas, ko pierasts uzskatīt par realitāti, varbūt ir tikai šķietamība. Tādēļ nav jābrīnās, ka mūzikas skanējumu kritiķi raksturo kā “suģestējošu” (Vanzovičs 2019, portāls *nra.lv*).

Viens no piemēriem pretnostatījumam ir arī sīkā un lielā kontrasts – suģestija, burvība liek domāt par varenu un spēcīgu personību, lai gan māksliniece, šķiet, rotaļājas kā bērns. Recenzenti, aprakstot savas izjūtas, piesauc rotaļlietas un bērnu darbības, bērnu kultūras (animācijas filmu) tēlus, uz ko rosina arī mūzikas video estētika un albuma vāka dizains:

“Uzburtā skaņu pasaule ir tik trausla, ka muti tik tiešām vēlams aizvērt un abas ausis izstiept vēl lielākas, nekā zilonītim Dambo. Šo trauslo un neparasto skaņas dizainu, ja vispār ir vietā lietot tik pragmatisku vārdu, Evija uzbur arī savos koncertos, visas mazās spēlmanīņas tik tiešām darbinot uz vietas, līdz ar to, attīstot kompozīcijas lēnām, kamēr

uzbūvējas iedomātā sapņu pils, ko atkal sabrucināt, lai varētu sākt celt nākamo." (Zaviļeiskis 2018, portāls *Delfi.lv*)

Tomēr izrādās, ka aiz bērnu spēlēm un buršanās stāv profesionālā izglītība un vēlme izaicināt mūzikas un muzikālā robežas. Tādēļ mūzikas žurnālisti meklē ceļu, kā apzīmēt šos eksperimentus, neklasificējot tos kā mūziku, bet gan kā performanci, fenomenu jeb parādību u. tml.

Pārsteidzoši, ka Vēberes muzikālās izteiksmes līdzekļi un stils maz tiek kontekstualizēts saiknē ar potenciālo auditoriju. Skaidrs, ka viņas māksla adresēta drīzāk mūzikas eksperimentu un sarežģītu koncepciju cienītājiem, un tas nav vienkāršais, paviršais klausītājs – patērētājs. Mūzikas robežu izaicināšanai, protams, ir sava cena, tādēļ tieši tad, kad mediju intereses laukā parādās koncerts, kas vairs nav domāts elitārai publikai, arī publikācijas par to tiek adresētas plašam lasītāju lokam. Tieši te, šajos lielākai auditorijai adresētajos rakstos, mūziķe atklājas gan kā apdāvināta un strādīga, gan kā netalantīga slavas meklētāja, un tā līdz banalitātei ir novests arī Evijas Vēberes mūzikas pozicionējums starp skaisto un neglīto, gaumīgo un bezgaumīgo. Pretrunas visspilgtāk parādās tieši virsrakstos (skat. 2. attēlu).

Evija Vēbere un Olga Rajecka "Zelta mikrofonā" pārsteidz ...

12 февр. 2020 г. - Evija Vēbere un Olga Rajecka "Zelta mikrofonā" pārsteidz skatītājus (Video). Otrdien, 12. februārī, Dailes teātrī jau 23. reizi tiek pasniegtas Mūzikas Ierakstu ...

brivbridis.lv › Sabiedrība - Перевести эту страницу

Plaši apspriestā Evija Vēbere iedziedājusi vēl vienu dziesmu ...

Interneta lietotāju un mediju plaši apspriestā mūziķe Evija Vēbere, kura pēc 19. novembra simtgades koncerta ...
16 дек. 2018 г. - Добавлено пользователем RIVERBED FILMS

www.ventasbalss.lv › kultura - Перевести эту страницу

Talantīgā Evija Vēbere atgriežas dzimtenē ar koncertu tūri

4 апр. 2020 г. - Ventspils koncerts notiks Pārventas bibliotēkā 10. aprīlī plkst. 19, bet Kuldīgā koncerts paredzēts dienu iepriekš 9. aprīlī plkst. 19 Kuldīgas Mākslas namā. Evijas ...

focus.lv › news › evija-vebere... - Перевести эту страницу

Evija Vēbere nolaistām biksītēm sēž uz poda jaunajā klipā (+ ...

Evija Vēbere nolaistām biksītēm sēž uz poda jaunajā klipā (+VIDEO). Iznācis dziedātājas Evijas Vēberes ...
28 февр. 2020 г. - Добавлено пользователем Evija Vēbere

muzikaspasaule.lv › others › 5... - Перевести эту страницу

Mūzikas konferencē "Eurosonic Noorderslag 2020" Latviju ...

15 янв. 2020 г. - Evija Vēbere tiek pieteikta kā viena no atšķirīgākajām latviešu mūziķēm ...

2. attēls. Ekrānuzņēmums ar virsrakstiem, kas atklāj Evijas Vēberes daiļrades pretrunīgos vērtējumus

Kā redzams 2. attēlā, mediju atbalsts skatītāja gaumes izkopšanai, atspoguļojot Evijas Vēberes mūziku, ir visai diskutabls. Šajā jomā būtu gribējies sagaidīt iespējami iejūtīgus un precīzus viņas radošo meklējumu raksturojumus, atklājot arī ietekmes un paralēles ar citu autoru darbiem, taču lielākā daļa rakstu orientējas uz pavisam ko citu – skandāla kontekstu, paužot drīzāk morālu, nevis estētisku vērtējumu.

Bet arī estētiskais iespaids ir pretrunīgs. Vēberes skaņdarbi netiek saukti par skaistiem, lai arī profesionāli kritiķi parasti nevērtē negatīvi to radīto satraucošo iespaidu; negatīvu viedokli drīzāk pauž tie, kas viņas sniegumu attiecīga lasījuma koda nepieejamības dēļ (kultūras, gaumes vai izglītības atšķirība) nespēj uztvert pavisam – mediji, cenšoties atspoguļot šo situāciju neitrāli, būtībā fiksē šīs pretrunas un “ieliek” tās rāmējuma konstrukcijā. Tomēr, veidojot rāmējumu, lielākoties netiek dotas atsauces uz žanru vai stilu, kura ietvaros būtu jāuztver šāda mūzika; dažādas asociācijas vai paralēles, kas parādās, tai skaitā pašas mūziķes atbildēs, rada drīzāk eklektisku priekšstatu (Leitholde 2018, portāls *Lsm.lv*).

Skandāla rāmējuma veidošanā nozīmīgākais ir pretstats starp nekvalitatīvu un kvalitatīvu izpildījumu. To pamatā veido atsauces uz dažādu mūziķu, tai skaitā komponistu, kritiķu un industrijas pārstāvju, teikto gan viņu sociālo mediju vēstījumos, gan intervijās. Piemēram, Imants Kalniņš izsakās šādi:

“Noskatījos šo koncertu. Man ļoti patika. Ļoti pārliecinošs. Ļoti patika Evija, ļoti patika “Svētku diena” Evijas izpildījumā. Novēlu turpināt savu ceļu.” (Delfi.lv 2018)

Savukārt komponists Mārtiņš Brauns atzīst:

“Šī meitene izkropļoja arī manu dziesmu. Viņa to izdarīja bērnišķīgā balsī ar pusdebilu pieskaņu.” (Apollo.lv 2018 un Sejas.lv 2018², portāls *Tonet.lv*)

Šie citāti ceļo no medija uz mediju, un daļu no tiem pavada Evijas Vēberes pašas izteikumi, kā arī ekonomiska rakstura pārsapriedumi, kas mūzikas kvalitāti netieši saista ar izdevumiem publiskas uzstāšanās nodrošināšanai.

Tādējādi vēl viena tēma, kas iezīmējas rakstos, intervijās un recenzijās Evijas Vēberes sakarā, ir nepieciešamība meklēt jaunas kategorijas, veidot jaunu un iekļaujošāku skatu uz mūziku kopumā (pretnostatīts vecais – jaunais, aizejošais – atnākošais, stagnējošais – revolucionārais, arī muzikālas performances izmaksas un ieguvumi). Šīs idejas atklājas daudzās publikācijās, kuru mērķis ir it kā savienot skandāla laikā izveidojušās nometnes, tomēr to nekādi neizdodas veikt loģiski pamatoti, argumentēti un skaidri. Raksturīgs piemērs ir no konteksta izrautais Olgas Rajeckas (viena no pirmajām skarbākajām Evijas Vēberes kritizētājām skandāla laikā) samiernieciskais citāts – viņas vārdi, kas

² Abas ziņas ir identiskas, atšķiras tikai virsraksti un izcēlumi.

teikti Mūzikas ierakstu gada balvas pasniegšanas ceremonijā: “Nu ja. Es jau ne par ko nebrīnos. Bet apsveicu no sirds.” Šajā pašā rakstā pieredzes bagātā popmūzikas industrijas pārstāve sniedz precīzu, lai arī noliegumā balstītu raksturojumu mūzikas stila kategorijai, kurā Evijai Vēberei tiek piešķirta balva (alternatīvā un indī mūzika), sakot:

“Izrādās, ka šai mūzikai joprojām nav robežu, neviens nezina, kā tai īsti jāskan, neviens nezina, kā to darīt un kā tam vispār jābūt [..]. Es ļoti priecājos, ka šī mūzika ir tik tālu attīstījusies.” (Apollo.lv 2019)

Secinājumi

Izanalizējot 52 interneta publikācijas, kas latviski tapušas divu gadu periodā un atspoguļo Evijas Vēberes personību un daiļradi, ir iegūts pārskats, kā plaša, nespecializēta un mūzikā īpaši neieinteresēta auditorija veido savu priekšstatu par šo mākslinieci. Tādējādi izdevies nonākt pie vairākiem secinājumiem, kas ietver atbildi uz pētījuma pirmo jautājumu (par biežāk sastopamajiem rāmējumiem).

1) Vairums Vēberei veltīto publikāciju ir ziņas par notikumiem, tās ir samērā lakoniskas un lielākoties neitrālas, lai gan nereti nav balansētas un skaidras. Bieži vien apgalvojumi nav pamatoti un avotu teiktais ir izrauts no konteksta, iegūstot pretstatu vai pretrunu starp tiem. Šīs ziņas mēdz atkārtoties daļēji vai pilnīgi (*Tvnet.lv*, *Apollo.lv* u. c.) dažādos portālos un lielākoties balstās ziņu aģentūras LETA vai citu mediju materiālos, radot šaubas par šādas kultūras žurnālistikas kvalitāti. Ziņu saturs atklāj jaunas mākslinieces ienākšanu Latvijas populārās mūzikas tirgū, kas aizsākas ar tradicionāliem, mārketinga iniciētiem rakstiem un zināmu intrigu, veidojot “atšķirīgo” tēlu (to piemin gandrīz visi rakstu autori, daudzkārt pat necenšoties atšķirīgo skaidrot vai pamatot), turpinās ar skaļu skandālu (uz ko vēlāk tā vai citādi atsaucas daudzi raksti), aktīvu darbību koncertu un skaņierakstu jomā, balvām un kritiķu pretrunīgiem vērtējumiem. **Evija Vēbere kā jauna mūziķe ar atšķirīgu, neviennozīmīgi vērtētu stilu** un savu noslēpumainu stāstu – tāds ir raksturīgākais mūziķes rāmējums Latvijas interneta mediju atspoguļojumā.

Nelielā mediju tirgus un kultūras žurnālistikas samērā mazās auditorijas apstākļos mediji nereti piešķir ziņām skandāla vai privātuma iezīmes. Daudzējādā ziņā tas vērojams arī Evijas Vēberes gadījumā. Sevišķi šo atziņu var attiecināt uz 2018. gada 19. novembra koncertu un reakcijām sociālajos medijos, kā arī turpmākajām pārsvarā negatīvajām publikācijām par šo tēmu: tika kritizētas gan koncerta izmaksas, gan pati mākslinieces uzstāšanās. Līdz ar to mediji mērķtiecīgi veidoja skandāla rāmējumu, pārpublicējot vienu ziņu vai izteikumu dažādās versijās ar nelielām, uz skandālu orientētām izmaiņām virsrakstos un teksta izcēlumos. Uz šo materiālu klāstu

nereti atsaucas arī vēlāku publikāciju autori, nostiprinot skandāla rāmējumu. Īpaši daudz skandāla iezīmju var novērot virsrakstos, kas darbojas kā auditorijas uzmanības piesaistītāji (lietoti tādi izteicieni kā “publika šokā” vai “nežēlastībā kritusī”), savukārt lidos un tekstos ir daudz mazāk skandaložu formulējumu. Neviennozīmīgā publicitāte, kas veidojās pēc uzstāšanās koncertā *Mīlestība. 18+*, uzkurināja emocionālu attieksmi pret mākslinieci kā profesionāļu, tā masu auditorijā. Rezultātā ir izveidots rāmējums, kas iespaido šīs mūziķes uztveri viņas turpmākajā karjeras attīstībā un piešķir neskaidru morālu aizdomu elementu: **Evija Vēbere kā skandaloza slavenība.**

3) Skandāls raisa mediju uzmanību ne tikai auditorijas sakāpinātas tūlītējas intereses dēļ. Analīze, skaidrojumi, padziļināta informācija vai tikai piezīme par skandalozo personu vai notikumu nozīmē iespēju piesaistīt lasītājus arī vēlāk un, atkarībā no slavenības statusa nostiprinājuma, jebkurā laikā. Turpinot skandāla intrigu, mūzikas žurnālisti atklāj slavenības personību, izmantojot drāmas un pasakas modeļus. Plašākos rakstos, intervijās un dažās recenzijās tiek izceltas mākslinieces rakstura īpašības, personības iezīmes un biogrāfiskas detaļas (ieskaitot mācības ārzemēs), kas savā ziņā ietekmē (ierāmē) arī mūzikas raksturojumu. Veidojas priekšstats par **Eviju Vēberi kā augsti izglītotu, neparasti talantīgu, radošu un neatkarīgu, kautrīgu, smalku un jūtīgu jaunu sievieti.** Intervijās viņa labprāt stāsta par sevi, atklājot vienkāršību, mērķtiecību, savveida gudrību un maigu ievainojamību. Jāpiezīmē, ka šī rāmējuma elementi ietver arī morālu vērtējumu, proti, atzinību, un nereti noder paši par sevi mūzikas (estētiskās) kvalitātes argumentēšanā (piemēram, atziņa, ka mūziķe ir empātiska un strādīga, liek ieklausīties arī viņas atskaņotajā mūzikā un novērtēt to drīzāk kā sarežģītu mākslasdarbu, nevis kā paviršu, neizdevušos parodiju).

4) Mūzikas raksturojumi atklāj **Eviju Vēberi kā sarežģītas, noslēpumainas, apburošas skaņu vides radītāju.** Viņas veidotā skaņu pasaule tiek salīdzināta ar pasaku un burvju mežu. Lai tajā dotos, klausītājam ir jāstrādā arī pašam ar sevi, vispirms viņam jāatsakās no ierastajiem balstiem – priekšstatiem, šabloniem un gaidām mūzikas sakarā. Turklāt šis sievišķīgais, interpretācijai atvērtais un nedefinējamais skanējums tiek radīts ar “smago tehniku” (t. s. *hardware* mūzikas instrumentiem). Publikāciju autori (piemēram, Vanzovičs 2019, portāls *nra.lv*) pieļauj, ka daudziem tas nenozīmē mūziku. Tomēr šiem paņēmieniem ir pārsteidzoša iedarbība uz skanisko uztveri un iztēli.

5) Atsevišķas, lai gan pavisam nedaudzas publikācijas sniedz arī vērtējumu, kas ir izteikti pretrunīgs, turklāt **Evija Vēbere** tiek vērtēta ne vien kā mūzikas autore un izpildītāja, bet arī kā **izcils, lai gan pretrunīgs fenomens.** Līdzās pārākajai pakāpei (Uldis Rudaks: “lielāka veiksmē pagājušā gada Latvijas kultūrā” – Satori.lv 2018) sastopams ironisks noliegums: piemēram, Sandris Vanzovičs salīdzina

Evijas Vēberes albuma skaņdarbus viesu aizbaidīšanas potenciāla ziņā (Vanzovičs 2019, portāls *nra.lv*).

Atbildot uz pētījuma otro jautājumu par publikāciju elementiem, jāsecina, ka ar virsrakstu palīdzību visbiežāk ir mēģināts panākt skandāla iespaidu. Mazāk tas attiecināms uz līdiem un pašiem tekstiem, kas orientējas uz notikumu, personības vai mūzikas raksturojumu. Tomēr kopumā notikumu izklāsta veids ar saraustītu argumentāciju kultivē drīzāk fragmentāru, nereti pretrunīgu priekšstatu kā par mākslinieces personību, tā par viņas radīto mūziku. Tādēļ var teikt, ka (un it sevišķi izsakot vērtējumus) bieži vien žurnālistu paustajam trūkst plašāka pamatojuma; veidojot interpretācijas rāmjus, maz tiek meklēti cēloņi un izteiktas prognozes par situācijas attīstību vai notikušā sekām. Izņēmums, protams, ir recenziju žanra darbi un arī intervijas: tajās gan mūzikas kritiķi, gan pati autore formulē atziņas, kas meklē cēloņus, parāda attīstības iespējas, analizē un skaidro mūzikas formu, raksturo stilu, atklājot emocijas un kontekstu. Pētītās recenzijas rāda, ka mūzikas kritiķi ļoti uzmanīgi, nopietni un pārsvarā atzinīgi ir izvērtējuši Evijas Vēberes ierakstus un koncertus, arī meklējot kontekstus un teorētiskās atsauču sistēmas. Tomēr recenziju, kā jau teikts iepriekš, ir ļoti maz, tās ir izteikti īsas (vai vispār tikai daļa no visas recenzijas veltīta Evijai Vēberei) un veido maznozīmīgu analizēto materiālu daļu. Kopumā publikācijās par Vēberi dominē notikuma konstatācija un definēšana, kā arī morālais raksturojums. Attēlu izmantojums arī drīzāk veido notikuma, nevis mūzikas vai personības raksturojuma rāmi, savukārt emociju kāpinājums tiek panākts ar intertekstualitātes palīdzību, respektīvi, tekstos tiek integrēts materiāls no sociālajiem medijiem. Mūzikas raksturojumos biežs izteiksmes līdzeklis ir metafora (arī daļa attēlu paspilgtina šādu tēlainu skatījumu): piemēram, uz Vēberes mūziku ļoti bieži tiek attiecināti metaforiski raksturojumi, kas saistīti ar pasakām, burvjiem un dabu (mežu), tomēr vēl jo vairāk, tai skaitā virsrakstos, sastopami epiteti, kas nereti ietver arī morālo vērtējumu.

Pētījuma trešais jautājums bija vērsts uz mūzikas atspoguļojuma tapšanas vidi – mediju darba organizāciju un sociālkulturālo kontekstu. Jāsecina, ka vairums interneta publikāciju, kas veido iepriekš aprakstīto rāmējumu, nav mūzikas žurnālistu rakstītas. Bieži vien tām pat nav konkrētas autorības. Priekšstatu par mākslinieci radījuši galvenokārt ziņu aģentūru reportieri, sabiedrisko attiecību un mārketinga speciālisti, kā arī redaktori, kas no jebkuras ziņas ar virsraksta palīdzību tiecas izveidot skandalozu vēsti auditorijas uzmanības un interakciju izraisīšanai. Zīmīga loma rāmja veidošanā ir arī sociālajiem medijiem (tai skaitā *youtube.com* video krājumam), kuros lasāmie izteikumi atsevišķos gadījumos tiek citēti vai tieši integrēti rakstu tekstos. Rodas iespaids, ka vēstījumu formulētāji ir nevis profesionāli žurnālisti, bet komentētāji, kas sacenšas kategorisku un stilistiski krāšņu izteikumu ziņā. Koncerta *Milestība. 18+* reakciju

iezīmētais skandāla rāmējums lieliski atklāj modeli, kurā mūsdienu masu komunikācijā veidojas ziņas un izkristalizējas rāmji – plašsaziņas mediji uztver skandāla elementus sociālo mediju publikācijās, atlasa spilgtākos izteikumus, izveido no viena un tā paša izteikuma vairākas auditoriju piesaistošas ziņas, citē viens otru un rakstu daļā, kurā tiek sniegts aktuālās ziņas konteksts, turpina atsaukties uz skandāla rāmējumu, tādējādi izaicinot auditoriju uz kategorisku, emocionālu komentēšanu. Taču šī situācija nozīmē arī, ka auditorija pati daudzējādā ziņā var regulēt rāmējumu – tie, kas attiecas pret publikācijām pavirši un nekritiski, nepatērējot laiku dziļākas informācijas ieguvei (piemēram, izlasot tikai virsrakstus), Vēberes daiļrades interpretāciju iekļaus citā rāmī nekā auditorija, kas izlasa tekstus un noskatās video.

Tā tad stāsta veidošana un secinājumu izdarīšana ziņu žanra publikācijās lielākoties tiek uzticēta pašai auditorijai. Šī iemesla dēļ vēl jo vairāk žēl, ka analizētā materiāla kvalitatīvākā daļa, ko tad principā varētu nosaukt par mūzikas žurnālistiku vārda pilnā nozīmē – pārsvarā tās ir intervijas un recenzijas, kas Evijas Vēberes atspoguļojumā apliecina iedziļināšanos un kvalitāti – vien daļēji spēj apmierināt auditorijas vajadzību pēc izpratnes, skaidrojuma, veidotās attieksmes un vērtējuma pamatojuma. Dzenoties pēc auditorijas paplašināšanas, pārdomātai mūzikas žurnālistikai un kritikai kā daļai no kultūras žurnālistikas medijos tiek atvēlēta arvien nenozīmīgāka loma; pamazām šīs jomas raksti, it sevišķi populārajai mūzikai velītītie materiāli, iekļaujas t. s. izklaides rubrikās, kas veicina izklaidējoša rakstura rāmējumu rašanos, un mūzikas dzīves atspoguļojums tādējādi cieš. It īpaši tas attiecas uz pašu mūzikas artefaktu raksturojumu un vērtējumu. Pie auditorijas parasti nonāk fragmentēti, dažādos avotos sastopami, vairāk vai mazāk emocionāli, tomēr pretrunīgi izteikumi par mūziku (bet vēl biežāk – personību). Eksperti – mūzikas žurnālisti un kritiķi – piedāvātos raksturojumus bieži nepapildina ar argumentiem: netiek skaidrots, vai un kādēļ atsevišķi artefakti (piemēram, koncertuzstāšanās vai ieraksti) būtu uztverami kā kvalitatīvi vai ne tik vērtīgi. Taču tieši analizē balsīti argumenti ļoti noderētu klausītāja un sabiedrības muzikālās kultūras un gaumes veidošanā, it sevišķi situācijās, kad plašu auditoriju sasniedz pašas mediju vides likumību veicināts skandāla atspoguļojums. Ja šādi argumenti netiks sniegti, tad atspoguļojuma kultūra arī nākotnē būs nepilnīga, respektīvi, mūziķa darbību rāmēs krasi noliedzoši vai pozitīvi priekšstati; bet jāņem vērā, ka pat talantīgiem mūziķiem var būt neveiksmes. Kā mūziķu un industrijas pārstāvju, tā žurnālistu un auditorijas interesēs būtu kultivēt tādu priekšstatu par mūziku, kurā katra performance ir atbilstoši izanalizēta un ar pamatojumu novērtēta.

LITERATŪRA UN CITI AVOTI

Apollo.lv (2018). *Tas, ko dara šī meitene, ir slimi! Mārtiņš Brauns skarbi par Vēberes uzstāšanos*. 27. novembris. <https://www.apollo.lv/6463290/tas-ko-dara-si-meitene-ir-slimi-martins-brauns-skarbi-par-veberes-uzstasanos> (skatīts 2020. gada 10. oktobrī)

Apollo.lv (2019). *“Svētku diena” – uz skatuves sirsnīgi apskaujas Olga Rajecka un Evija Vēbere*. 12. februāris. <https://www.apollo.lv/6521881/svetku-diena-uz-skatuves-sirsnigi-apskaujas-olga-rajecka-un-evija-vebere> (skatīts 2020. gada 10. oktobrī)

Atton, Chris (2009). “Writing About Listening: Alternative Discourses in Rock Journalism.” *Popular Music*, Vol. 28, No. 1, pp. 53–67

Baker, Andrea, and Katrina Williams (2019). “Building on #MeToo and #MeNoMore: Devising a Framework to Examine Sexual Violence in Australian Music Journalism.” *Australian Journalism Review*, Vol. 41, No. 1, pp. 103–116

Berger, Maurice (ed.) (1998). *The Crisis of Criticism*. New York: New Press

Berkers, Pauwke, and Merel Eeckelaer (2014). “Rock and Roll or Rock and Fall? Gendered Framing of the Rock and Roll Lifestyles of Amy Winehouse and Pete Doherty in British Broadsheets.” *Journal of Gender Studies*, Vol. 23, No. 1, pp. 3–17

Borah, Porismita (2011). “Conceptual Issues in Framing Theory: A Systematic Examination of a Decade’s Literature.” *Journal of Communication*, Vol. 61, No. 2, pp. 246–263

D’Angelo, Paul (2002). “News Framing as a Multiparadigmatic Research Program: A Response to Entman.” *Journal of Communication*, Vol. 52, No. 4, pp. 870–888

D’Angelo, Paul (2017). “Framing: Media Frames.” In: *The International Encyclopedia of Media Effects*. Edited by Patrick Rössler, Cynthia A. Hoffner, Liesbet van Zoonen. New York: John Wiley & Sons, pp. 634–644

D’Angelo, Paul, et al. (2019). “Beyond Framing: A Forum for Framing Researchers.” *Journalism & Mass Communication Quarterly*, Vol. 96, No. 1, pp. 12–30. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1077699018825004> (accessed August 15, 2020)

David, Clarisa C., Jenna Mae Atun, Erika Fille Tupas Legara, and Christopher Monterola (2011). “Finding Frames: Comparing Two Methods of Frame Analysis.” *Communication Methods and Measures*, Vol. 5, No. 4, pp. 329–351

Delfi.lv (2018). *Arī Imants Kalniņš pauž atbalstu dziedātājai Evijai Vēberei*. 28. novembris. <https://www.delfi.lv/izklaide/popmuzika/melomanija/ari-imants-kalnins-pauz-atbalstu-dziedatajai-evijai-veberei.d?id=50619525> (skatīts 2020. gada 10. oktobrī)

Dimants, Ainārs, un Stefans Russ-Mols (2009). *Žurnālistika. Mācību un rokasgrāmata*. Rīga: Turība

Elkins, James (2003). *What Happened to Art Criticism?* Chicago: Prickly Paradigm

Entman, Robert M. (1993). "Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm." *Journal of Communication*, Vol. 43, No. 4, pp. 51–58

Enģelis, Dāvis (2018). *Mēs sapīpējām ar Bahu. Evijas Vēberes, 'Ezeru' un 'Spāres' koncerta apskats*. 1. jūnijs. <https://www.delfi.lv/kultura/news/music/mes-sapipejam-ar-bahu-evijas-veberes-ezeru-un-spares-koncerta-apskats.d?id=50082885> (skatīts 2020. gada 10. oktobrī)

Forde, Eamonn (2001). "From Polyglottism to Branding: On the Decline of Personality Journalism in the British Music Press." *Journalism*, Vol. 2, No. 1, pp. 23–43

Gitlin, Todd (1980). *The Whole World is Watching: Mass Media in the Making and Unmaking of the New Left*. Berkeley: University of California Press

Goffman, Erving (1974). *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press

Golin, Cida, and Everton Cardoso (2009). "Cultural Journalism in Brazil: Academic Research, Visibility, Mediation and News Values." *Journalism*, Vol. 10, No. 1, pp. 69–89

Harries, Gemma, and Karin Wahl-Jorgensen (2007). "The Culture of Arts Journalists: Elitists, Saviors or Manic Depressives?" *Journalism*, Vol. 8, No. 6, pp. 619–639

Hearsum, Paula (2013). "Music Journalism." In: *Specialist Journalism*. Edited by Barry Turner and Richard Orange. New York, Oxon: Routledge, pp. 107–123

Hellman, Heikki, and Maarit Jaakkola (2012). "From Aesthetes to Reporters: The Paradigm Shift in Arts Journalism in Finland." *Journalism*, Vol. 13, No. 6, pp. 783–801

Jaakkola, Maarit (2015a). "Outsourcing Views, Developing News: Changes in Art Criticism in Finnish Dailies, 1978–2008." *Journalism Studies*, Vol. 16, No. 3, pp. 383–402

Jaakkola, Maarit (2015b). *The Contested Autonomy of Arts and Journalism: Change and Continuity in the Dual Professionalism of Cultural Journalism*. Academic Dissertation. Tampere University Press

Jaakkola, Maarit (2015c). "Witnesses of a Cultural Crisis: Representations of Media-Related Metaproceses as Professional Metacriticism of Arts and Cultural Journalism." *International Journal of Cultural Studies*, Vol. 18, No. 5, pp. 537–554

Jacke, Christoph, Martin James, and Ed Montano (2014). "Editorial Introduction: Music Journalism." *IASPM@Journal*, Vol. 4, No. 2, pp. 1–6. https://iaspmjournal.net/index.php/IASPM_Journal/article/viewFile/737/pdf_5 (accessed August 20, 2020)

Janssen, Susanne, Giseline Kuipers, and Marc Verboord (2008). "Cultural Globalization and Arts Journalism: The International Orientation of Arts and Culture Coverage in Dutch, French, German, and US Newspapers, 1955 to 2005." *American Sociological Review*, Vol. 73, No. 5, pp. 719–740

Järvekülg, Madis (2020). "From Institutionally Embedded 'Serious' to Individualized 'Popular': A Report on Values and Attitudes in Estonian Music Criticism." *Journal of Baltic Studies*, Vol. 51, No. 2, pp. 223–241

Johnston, Hank (1995). "A Methodology for Frame Analysis: From Discourse to Cognitive Schemata." In: *Social Movements and Culture* (series: *Social Movements, Protest, and Contention*. Vol. 4). Edited by Hank Johnston and Bert Klandermans. Minneapolis: University of Minnesota Press, pp. 217–246

kokteilis.lv (2019). *Neticami! Dziedātājam Evijai Vēberei balvu pasniedz Olga Rajecka: vai mākslinieces izlīgušas mieru?* 13. februāris. <https://www.la.lv/neticami-dziedatajam-evijai-veberei-balvu-pasniedz-olga-rajecka-vai-makslinieces-izligusas-mieru> (skatīts 2020. gada 10. oktobrī)

Leitholde, Aiga (2018). *Pasaku pasaules un realitātes samierināšana. Saruna ar Eviju Vēberi*. 28. novembris. <https://www.lsm.lv/raksts/kultura/muzika/pasaku-pasaules-un-realitates-samierinasana-saruna-ar-eviju-veberi.a301152/> (skatīts 2020. gada 10. oktobrī)

Lüddemann, Stefan (2015). *Kulturjournalismus: Medien, Themen, Praktiken*. Wiesbaden: Springer VS

McClain, Jordan M. (2016). "Framing in Music Journalism: Making Sense of Phish's "Left-Field Success Story"." *Journal of Popular Culture*, Vol. 49, No. 6, pp. 1206–1223

McClain, Jordan M. (2018). "Results of Framing in Music Journalism: Benefits and Burdens of Being Designated Heir to a Cultural Icon." *Journal of Applied Journalism & Media Studies*, Vol. 7, No. 2, pp. 265–287

McClain, Jordan M., and Myles Ethan Lascity (2020). "Toward the Study of Framing Found in Music Journalism." *Popular Music and Society*, Vol. 43, No. 1, pp. 20–33

Nunes, Pedro (2004). *Popular Music and the Public Sphere: The Case of Portuguese Music Journalism*. Doctoral Thesis. University of Stirling. <https://dspace.stir.ac.uk/handle/1893/24#.XyEZmfgzY1I> (accessed August 15, 2018)

Porombka, Stephan (2007). "Kulturjournalismus." In: *Handbuch Literaturwissenschaft*. Hrsg. von Thomas Anz. Bd. 3: *Institutionen und Praxisfelder*. Stuttgart, Weimar: Metzler, S. 270–283

Rudaks, Uldis (2018). *Intervija ar mūziķi Eviju Vēberi. Kukaiņiem un zemes bitēm*. 24. novembris. <https://www.diena.lv/raksts/kd/muzika/intervija-ar-muziki-eviju-veberi.-kukaiņiem-un-zemes-bitem-14209431> (skatīts 2020. gada 10. oktobrī)

Satori.lv (2018). *Satori aptauja: 2018. gada veiksmes un vilšanās kultūrā*. 27. decembris. <https://satori.lv/article/satori-aptauja-2018-gada-veiksmes-un-vilsanas-kultura> (skatīts 2020. gada 10. oktobrī)

Scheufele, Dietram A. (1999). "Framing as a Theory of Media Effects." In: *Journal of Communication*, Vol. 49, No. 1, pp. 103–122

Sejas.lv (2018). *Mārtiņš Brauns par Eviju Vēberi: šī meitene izkropļoja arī manu dziesmu*. 27. novembris. <https://sejas.tvnet.lv/6463245/martins-brauns-par-eviju-veberi-si-meitene-izkroploja-ari-manu-dziesmu> (skatīts 2020. gada 10. oktobrī)

Skulte, Ilva (2015). "The Concept of Cultural Journalism: What the Editors in Latvia Think They Do When Doing Cultural Journalism." *Journalism Research*, No. 8, pp. 38–69

Tuchman, Gaye (1978). *Making News: A Study in the Construction of Reality*. New York: The Free Press

Vanzovičs, Sandris (2019). *Recenzija. Evija Vēbere "Sirdsbūt"*. 28. februāris. <https://nra.lv/izklaide/muzika/274139-recenzija-evija-vebere-sirdsbut.htm> (skatīts 2020. gada 10. oktobrī)

Vliegenthart, Rens, and Liesbet van Zoonen (2011). "Power to the Frame: Bringing Sociology Back to Frame Analysis." *European Journal of Communication*, Vol. 26, No. 2, pp. 101–115

Vreese, Claes H. de (2005). "News Framing: Theory and Typology." *Information Design Journal + Document Design*, Vol. 13, No. 1, pp. 51–62

Zaviļeiskis, Kaspars (2018). *Apburtā meža tēli. Evijas Vēberes albuma apskats*. 30. oktobris. <https://www.delfi.lv/kultura/news/music/apburta-meza-teli-evijas-veberes-albuma-apskats.d?id=50520425> (skatīts 2020. gada 10. oktobrī)